

Vergaderjaar 2019–2020

21 501-28

Defensieraad

Nr. 204

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 mei 2020

Inleiding

Hierbij bied ik u het verslag aan van de videoteleconferentie (VTC) van de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) met de Ministers van Defensie van 12 mei jl.

De Ministers bespraken de strategische implicaties van het virus op de middellange- en lange termijn voor het veiligheids- en defensieterrein. De discussie werd gevoerd aan de hand van vijf thema's, te weten: (1) solidariteit, (2) responsiviteit, (3) gereedheid en weerbaarheid, (4) capaciteiten en (5) partnerschappen.

Tijdens een deel van deze VTC waren ook de Secretaris-Generaal van de NAVO, dhr. Jens Stoltenberg, en de Plaatsvervangend Secretaris-Generaal voor vredesoperaties van de Verenigde Naties, dhr. Jean-Pierre Lacroix, aanwezig.

Strategische implicaties COVID-19

Ter opening van de vergadering benadrukte de Hoge Vertegenwoordiger (HV), de heer Borrell, het belang van het tonen van solidariteit en het trekken van lessen en het in kaart brengen van de gevolgen uit deze periode om optimaal weerbaar te kunnen zijn tijdens volgende crises. De nieuwe *Chief Executive* van het Europees Defensie Agentschap (EDA), de heer Sedivy, wees er in navolging van Borrell voorts op dat het in de komende periode, gezien de effecten van het COVID-19 virus op de veiligheidssituatie, nog belangrijker wordt om de defensie investeringen op peil te houden. Ook benadrukte hij het belang van het aanbrengen van meer focus in de investeringen. De Eurocommissaris voor Interne Markt, de heer Breton, die de opening van de vergadering afsloot, wees tot slot op het belang van de samenwerking tussen civiele en militaire partners. Breton vroeg daarnaast aandacht voor de gevolgen van het COVID-19 virus voor de defensie-industrie, de noodzaak om toeleveranciers te

beschermen, ongewenste overnames tegen te gaan en het belang van het vrijmaken van voldoende budget voor Defensie in het komende Meerjarig Financieel Kader (MFK) voor de periode 2021–2027.

Vrijwel alle lidstaten, waaronder Nederland, onderschreven de woorden van Borrell inzake het belang van het tonen van *solidariteit* in het tegengaan van de negatieve gevolgen van de COVID-19 crisis. De *taskforce* van de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) en de EU Militaire Staf (EUMS), die naar aanleiding van de vergadering van de Ministers van Defensie van 6 april jl. werd opgericht, werd daarbij door verschillende lidstaten aangemerkt als middel dat daarbij goede ondersteuning kan bieden. Ook het belang van een geïntegreerde en samenhangende inzet van het bredere EU-instrumentarium en de noodzaak om op dit terrein stappen te gaan zetten werd door een groot aantal lidstaten onderstreept.

Ten aanzien van het thema *responsiviteit* bespraken de Ministers de noodzaak om de missies en operaties die plaatsvinden in het kader van het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid (GVDB), snel te kunnen laten reageren op de veranderende omstandigheden. Het belang van goed ingerichte procedures daaromtrent werd meermaals benadrukt. De mogelijkheid van inzet van militaire middelen binnen civiele beschermingsmechanismen zouden in dit kader tegen het licht gehouden moeten worden. Verschillende lidstaten riepen ook op tot versterking van de *Military Planning and Conduct Capability* die de planning en coördinatie van de militaire missies verzorgt. Tot slot benadrukten de Ministers eraan te hechten dat de GVDB-missies en -operaties zoveel mogelijk operationeel blijven, mede als teken van blijvend *commitment* richting de gastlanden.

Met betrekking tot het onderwerp *gereedheid en weerbaarheid* gaven vrijwel alle lidstaten aan dat de lessen die getrokken kunnen worden uit deze crisis gereflecteerd dienen te worden in de lopende strategische discussies. Met name het proces omtrent de ontwikkeling van het Strategisch Kompas, inclusief de dreigingsanalyse die aan de basis daarvan zal moeten liggen, en de strategische evaluatie van de permanent gestructureerde samenwerking (PESCO) werden daarbij van belang geacht. Nederland heeft in dit kader het belang benadrukt om de genoemde strategische discussies niet te laten vertragen en waar mogelijk zelfs te versnellen. Daarnaast heeft Nederland, evenals veel andere lidstaten, het adresseren van desinformatie als prioriteit aangemerkt.

Voor wat betreft het thema *capaciteiten* wezen verschillende lidstaten in lijn met de inleidende woorden van Sedivy en Breton op het belang van voldoende middelen voor Defensie, alsmede op het belang van het aanbrengen van focus in de capaciteitsontwikkeling. Voldoende middelen, zo stelden de Ministers, zijn nodig voor zowel het mitigeren van reeds gedefinieerde tekorten als om de effecten van het virus op de veiligheids-situatie in de toekomst het hoofd te kunnen bieden. Focus in de capaciteitsontwikkeling kan onder andere gegenereerd worden door de ontwikkeling van het Strategisch Kompas. PESCO en het Europees Defensiefonds (EDF) kunnen worden ingezet om die samenwerkingsprojecten te genereren die de gereedheid en veerkracht van de Unie vergroten.

Ten aanzien van het thema *partnerschappen* benadrukten alle lidstaten het belang van goede samenwerking met partners, in het bijzonder de samenwerking met de NAVO en de VN. Veel lidstaten, waaronder ook Nederland, spraken de hoop uit dat deze crisis een stimulans kan zijn om

de partnerschappen van de EU en de samenwerking op politiek en operationeel niveau verder door te ontwikkelen. In het licht van de inschatting dat bestaande veiligheidsdreigingen door het COVID-19 virus worden versterkt, onderschreven ook Borrell, Stoltenberg en Lacroix unisono het belang van een goede samenwerking tussen de EU, de NAVO en de VN.

Stand van zaken EU-defensiesamenwerking

Zoals toegezegd aan uw Kamer, onder andere tijdens het Algemeen Overleg van 3 maart jl., treft u hieronder nadere informatie aan over de stand van zaken op de verschillende EU-defensie dossiers. Er wordt kort ingegaan op de laatste ontwikkelingen betreffende het Strategisch Kompas, het EDF, de Europese Vredesfaciliteit (EPF) en PESCO.

Strategisch Kompas

In navolging van de informele RBZ Defensie van 4 en 5 maart jl., waar voor het eerst door de Raad over het Strategisch Kompas werd gesproken (zie verslag RBZ Kamerstuk 21 501-28, nr. 197), wordt op dit moment door EDEO gewerkt aan een voorstel voor de inrichting van het proces en de *terms of reference*, opdat daarover tijdens de volgende formele RBZ kan worden besloten. Voorzien is dat de lidstaten voor dit voorstel op korte termijn input zullen leveren. Uw Kamer zal, zodra een voorstel voor de RBZ geagendeerd wordt, middels de geannoteerde agenda over de Nederlandse inzet daaromtrent worden geïnformeerd.

EDF

De bepaling van het EDF-budget is onderdeel van de bredere onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) voor de periode 2021–2027. Naar verwachting zal de Europese Commissie in mei 2020 aangepaste voorstellen voor het 2021–2027 MFK en het Eigen Middelen Besluit (EMB) presenteren. Uw Kamer wordt geïnformeerd over de inhoud en de Nederlandse appreciatie van de voorstellen zodra deze zijn gepresenteerd.

De budgetten vanuit het *European Defence Industrial Development Programme* 2019 (EDIDP), de voorloper van het EDF op het gebied van capaciteitsontwikkeling, worden naar verwachting in juni 2020 toegekend aan de winnende consortia. De *call for proposals* EDIDP 2020 is eind maart jl. gepubliceerd op de site van Europese Commissie en sluiten op 1 december 2020.

EPF

Na de informele RBZ te Zagreb van 4 en 5 maart, waar veel aandacht was voor de EPF (zie verslag RBZ Kamerstuk 21 501-28, nr. 197), is door de EU-lidstaten voornamelijk doorgesproken over de strategie en richtsnoeren die de inzet van de EPF omkaderen, alsmede over de waarborgen en risico beperkende maatregelen voor het verlenen van materiële steun. De modaliteiten hieromtrent worden momenteel vormgegeven.

Ook over het EPF-budget zijn nog geen besluiten gevallen. Hoewel het een voorstel voor een faciliteit buiten de EU-begroting betreft, beschouwt Nederland de onderhandelingen over de EPF wat betreft de financiële aspecten als integraal onderdeel van de onderhandelingen over het nieuwe MFK (2021–2027).

PESCO

Momenteel vinden de voorbereidingen voor de strategische evaluatie van PESCO plaats. Voorzien is dat tijdens de volgende formele RBZ een Raadsaanbeveling zal worden aangenomen inzake deze evaluatie waarin zowel op proces als op inhoud uitspraken gedaan zullen worden. De lidstaten leveren op dit moment input voor deze Raadsaanbeveling. Zodra de Raadsaanbeveling op de RBZ-agenda komt, zal uw Kamer via de geannoteerde agenda nader over de Nederlandse inzet daaromtrent worden geïnformeerd. De afronding van de strategische evaluatie van PESCO is voorzien voor eind 2020.

Het Kroatisch voorzitterschap zet zich in om tot een besluit te komen over de deelname van derde landen in PESCO-projecten. Indien dit onderwerp weer op de agenda van de Raad komt, wordt uw Kamer over de Nederlandse appreciatie van het voorliggende besluit geïnformeerd.

De Minister van Defensie,
A.Th.B. Bijleveld-Schouten